

Jerzy Ryszard Handschke

1948–2013

Profesor Jerzy Handschke, kierownik Katedry Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, był zawsze najpierw człowiekiem, dopiero później profesorem czy szefem. Takiego go znaleźliśmy i takiego zapamiętamy – my, wypromowani przez niego doktorzy i jego doktoranci. Profesor zostawiał nam dużo swobody, licząc na naszą dojrzałość i odpowiedzialność. Ufał nam, otwierał przed nami drzwi, usuwał z nami przeszkody, zachęcał, motywował. Nie ograniczał naszych horyzontów, pozwalał rozwijać skrzydła, jednocześnie subtelnie kontrolował nasz „lot”. Był naszym przyjacielem, nauczycielem, doradcą, a przede wszystkim człowiekiem o wielkim sercu. Dawał poczucie bezpieczeństwa i stabilności w życiu zarówno zawodowym, jak i prywatnym. Jego wiara w to, że damy radę pokonać niemal każdą trudność i możemy osiągnąć niemal wszystko, dodawała nam siłę, budziła z uśpienia, rozwiewała wątpliwości i motywowała do pracy. Bywało, że rozpoznawał nasz problem, nim my go nazwalismy. Co więcej – miał pomysł, jak go rozwiązać, nim cokolwiek zdążyliśmy powiedzieć.

Profesor Handschke nie przywiązywał wagi do tytułów. Dla niego liczył się drugi człowiek. Nie było ważne, jakie zajmuje stanowisko, iloma językami włada, co posiada. W kategoriach świata ktoś mógł nie być wielki – dla Profesora był towarzyszem tej szczególnej chwili, w której człowiek spotyka się z człowiekiem, aby się wzajemnie ubogacić. Profesor był wyczulony na ludzkie nieszczęście. Dostrzegał potrzeby i pomagał ludziom realizować ich marzenia. Obdarowywał ludzi nie z tego, co mu zbywało, lecz tak jak obdarowywałby sam siebie, czyli czymś najlepszym. Obdarowywał nie tylko materialnie, ale także wzbogacał duchowo, pokazując, że życie może być pasją. Fascynowały go podróże, jazz, kulinaria, sztuka, historia, wino. Po prostu pasjonowało go życie.

Profesor nie wstydził się swoich uczuć i emocji. Jak mało kto potrafił je okazywać. I w tych emocjach był wyrazisty. Jeśli kogoś lubił, to całym sobą. Całym sobą też bronił swoich racji. Tym bardziej będziemy wspominać nasze małe sukcesy, kiedy udawało nam się przekonać go do zmiany zdania.

Profesor był dla nas chodzącą historią ubezpieczeń. Tak też nazywał sam siebie przy okazji rozmów o przeszłości. Poznał osobiście niemal wszystkich twórców współczesnych ubezpieczeń: prof. Szymańskiego, prof. Szpunara, prof. Pokorzyńskiego, prof.

Warkałę, prof. Wąsiewicza, prof. Górskiego. Planowaliśmy nagrać jego wspomnienia. Nie zdążyliśmy...

Jerzy Handschke urodził się 5 marca 1948 roku w Rogoźnie Wielkopolskim. Tam ukończył szkołę podstawową (1961) i liceum ogólnokształcące (1965). W 1965 roku rozpoczął studia na Wydziale Ogólno-Ekonomicznym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu. Po studiach magisterskich (1970) został doktorantem w Zakładzie Ubezpieczeń Instytutu Ekonomiki Obrotu Towarowego i Usług tej Uczelni. W 1975 roku obronił pracę doktorską *Kryteria oceny jakości typu obowiązkowych ubezpieczeń rolnych* (napisaną po kierunku prof. Lucjana Pokorzyńskiego), która zdobyła nagrodę ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki.

W latach 1975–1978 był adiunktem w Katedrze Ubezpieczeń. W 1978 roku podjął się trudu zorganizowania Instytutu Ubezpieczeń i Prewencji na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu (aktualnie: Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu), którego był również pierwszym dyrektorem. Funkcję tę pełnił do 1990 roku. W 1991 roku, na podstawie pracy *Ubezpieczenia jako instrument polityki ekonomicznej w warunkach współczesnego socjalizmu*, przygotowanej w Państwowej Akademii Finansów w Moskwie, uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych. W 1993 roku został ponownie zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W 1997 roku został profesorem nadzwyczajnym tej Uczelni, a od 2005 roku pełnił w niej funkcję kierownika Katedry Ubezpieczeń. W latach 1996–2007 kierował także pracami Katedry Ubezpieczeń Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. W marcu 2013 roku prezydent RP Bronisław Komorowski nadał Jerzemu Handschkemu tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych.

Zainteresowania badawcze Profesora dotyczyły ubezpieczeń rolnych, pojęcia jakości ochrony ubezpieczeniowej i instrumentarium oceny tej jakości, prewencji ubezpieczeniowej, polityki ubezpieczeniowej w rozumieniu działalności państwa w zakresie ubezpieczeń oraz teoretycznych podstaw nauki o ubezpieczeniach (definicje, funkcje i zasady ubezpieczeń). Na dorobek naukowy Profesora Jerzego Handschkego składa się ponad 100 pozycji: rozdziałów w monografiach i podręcznikach, artykułów naukowych, redakcji naukowych. Poza tym Profesor był autorem około 300 recenzji wydawniczych opracowań naukowych z zakresu ubezpieczeń.

Pisząc o działalności twórczej i eksperckiej Profesora, nie sposób nie wspomnieć o jego zaangażowaniu na rzecz doskonalenia prawa ubezpieczeniowego. Darzył nauki prawne szacunkiem i szczególnym sentymentem. Nie był prawnikiem, miał jednak szeroką wiedzę prawniczą i świadomość prawną. Wielokrotnie powtarzał, że zgłębianie zagadnień prawnych poszerza horyzonty. Jego zainteresowania prawne znalazły odzwierciedlenie nie tylko w publikacjach naukowych, ale przede wszystkim w licznych ekspertyzach. Przygotował ich ponad 40, w tym dla sądów, prokuratur, Sejmu

i Senatu. Wiele z nich zawierało wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda*, które w różnym stopniu wpłynęły na kształtowanie krajowego prawa ubezpieczeniowego.

Jerzy Handschke przez długie lata w ramach różnych zajęć dydaktycznych kształtował umysły i serca młodzieży akademickiej. Do studentów, podobnie jak do swoich współpracowników, miał zawsze bezpośredni i serdeczny stosunek. Wyrazem osiągnięć Profesora na płaszczyźnie dydaktycznej są liczne nagrody i wyróżnienia uzyskane przez jego seminarzystów w konkursach na najlepsze prace magisterskie i licencjackie. W sumie Profesor Handschke wypromował około 1200 magistrów i licencjatów. Był promotorem 9 prac doktorskich, w tym 5 uhonorowanych nagrodami w konkursach na szczelbu krajowym.

Działalność naukową i dydaktyczną Profesora dopełniało zaangażowanie w licznych instytucjach i gremiach. Był redaktorem naczelnym „Wiadomości Ubezpieczeniowych”, członkiem Rady Programowej „Prac i Materiałów Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego”, członkiem Rady Naukowej „Rozpraw Ubezpieczeniowych”, członkiem Komitetu Redakcyjnego serii Współczesne Ubezpieczenia rekomendowanej przez Grupę PZU i The Geneva Association, a także wiceprezesem Izby Gospodarczej Ubezpieczeń i Obsługi Ryzyka, arbitrem Sądu Polubownego przy Rzeczniku Ubezpieczonych, przewodniczącym Rady Naukowej Fundacji Instytutu Zarządzania Ryzykiem Społecznym w Warszawie, członkiem Rady Nadzorczej PZU Życie S.A. (wiceprzewodniczącym Komitetu Audytu), członkiem Rady Ubezpieczonych przy Rzeczniku Ubezpieczonych, członkiem Prezydium Komisji ds. Etyki przy Polskiej Izbie Pośredników Ubezpieczeniowych i Finansowych oraz przewodniczącym Komisji Rewizyjnej PTE, oddział w Poznaniu. W latach 1981–1999 pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Ubezpieczeniowego (AIDA). Był również członkiem The Board of Governors International Insurance Society, Inc.

Uznanie dla działalności naukowo-dydaktycznej Profesora wyrażają między innymi wyróżnienia i nagrody. Wśród nich wymieniłem chociażby Nagrodę III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za osiągnięcia w badaniach naukowych (1975), nadanie tytułu doktora *honoris causa* Tarnopolskiej Akademii Gospodarki Narodowej (1994) czy nagrody zespołowe Rektora Akademii Ekonomicznej w Poznaniu za współautorstwo podręczników *Vademecum pośrednika ubezpieczeniowego* (1997) i *Ubezpieczenia gospodarcze* (1999), a także nagrody za osiągnięcia naukowe – współautorstwo książki *Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej* (t. 4, 2003). Także rektorzy innych uczelni przyznawali Profesorowi nagrody, doceniając jego działalność naukową (między innymi nagroda zespołowa II stopnia Rektora Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie w dziedzinie działalności naukowej za pracę *Społeczne aspekty rozwoju rynku ubezpieczeniowego* (2011), nagroda zespołowa I stopnia za udział w pracach zespołu z Wydziału Zarządzania Politechniki Warszawskiej nad publikacją *Ubezpieczenia: podręcznik akademicki* (2011)). Ostatnie nadane Profesorowi wyróż-

nienia to: Lider Edukacji Ubezpieczeniowej (2008), Człowiek Roku Ubezpieczeń (2008) i Nagroda Rzecznika Ubezpieczonych Zasłużony dla Konsumentów Usług Ubezpieczeniowych (2010).

Profesor Handschke był również wielokrotnie odznaczany, w tym Odznaką za Zasługi dla Województwa Radomskiego (1984), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1985), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1986), Srebrną i Złotą Odznaką Honorową Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (1985, 1989) oraz Srebrną i Złotą Odznaką za Zasługi dla Finansów PRL (1987, 1988). Uzyskał także nagrody rektora AE za szczególny wkład w proces dydaktyczny i działalność organizacyjną na rzecz Uczelni.

Ci, którzy znali Profesora, wiedzą, że uwielbiał raczyć towarzystwo anegdotami i dwuznacznymi dowcipami. Jest wielce prawdopodobne, że Profesor chciałby, aby wspomnienie o nim zakończyć jedną z takich historyjek. Ale któż potrafi opowiadać tak jak on? Zakończymy więc słowami Epikura: „Jeżeli człowiek będzie żył wedle swojej natury, nigdy nie będzie biedny, jeżeli zaś wedle ludzkich mniemań – nigdy nie będzie bogaty”. Profesor żył wedle swojej natury... Był bogaty, a nadto szczęśliwy.

Odszedł od nas niespodziewanie 13 grudnia 2013 roku pełen energii, entuzjazmu, woli życia. Do końca roztaczał bogate wizje przyszłości i plany.

Nie zapomnimy dobroci Profesora, wiary w nas, poczucia humoru, ciepłych słów, komplementów, których nie szczędził, entuzjazmu, którym zarażał. Nie zapomnimy, zwłaszcza że był z nami taki jak zawsze – roześmiany, otwarty, szczęśliwy, choć nieco bardziej sentymentalny – podczas spotkania wigilijnego kilka godzin przed śmiercią...

Malwina Lemkowska

Jacek Lisowski

Magdalena Osak